

# Głos Pomorza

dawniej „Głos Wąbrzeski”

PISMO SPOŁECZNE, GOSPODARCZE, OSWIATOWE I POLITYCZNE DLA WSZYSTKICH STANÓW

Nr 81

Wąbrzeźno, czwartek dnia 13 lipiec 1939 r.

Rok 21

## Gdańsk nie może być w rękach niemieckich oświadczył Chamberlain w nowej deklaracji

LONDYN. Premier Chamberlain złożył w poniedziałek popołudniu w Izbie Gmin oświadczenie o stanowisku rządu brytyjskiego w sprawie Gdańska.

Premier Chamberlain m. in. oświadczył:

— Zagwarantowaliśmy udzielenie naszej pomocy Polsce w wypadku wyraźnego zagrożenia jej niepodległości, które uzna ona za tak żywotne, że przeciwstawi mu się przy użyciu wszystkich sił narodu i jesteśmy niezłomnie zdecydowani wypełnić to nasze zobowiązanie.

Wisła jest jedyną drogą Polski do Bałtyku — mówi Chamberlain — a port u jej ujścia posiada żywotne znaczenie strategiczne i ekonomiczne dla Polski. Gdyby jakiegokolwiek inne morcarstwo usadowiło się w Gdańsku, mogłoby gdyby zechciało, zamknąć dostęp Polski do morza i w ten sposób wyrzucić na Polskę nacisk ekonomiczny i wojskowy, równający się uduszeniu jej.

— Nie ma mowy o żadnym ucisku ludności niemieckiej w Gdańsku — mówił z naciskiem Chamberlain — przeciwnie administracja Wolnego Miasta jest w rękach niemieckich.

— Pragnę aby Izba dokładnie zanotowała sobie te daty — mówił premier Anglii.

W drugiej połowie marca rząd niemiecki wysunął wobec Polski znane pro pozycje.

23 marca zostały podjęte przez Polskę zarządzenia obronne.

26 marca rząd Polski przesłał odpowiedź do Berlina.

31 marca W. Brytania udzieliła swych gwarancji Polsce.

Daty powyższe świadczą, iż nadto wymownie, że decyzja Polski i jej stanowisko jest podyktowane nie żadną „polityką okrążenia”, lecz tylko i wyłącznie interesem i bezpieczeństwem państwa.

Rząd brytyjski rozumie, że podjęcie rokowań polsko - niemieckich w sprawie uregulowania kwestii gdańskiej, aczkolwiek w zasadzie pożądane i możliwe — jest b. utrudnione z powodu ostatnich wypadków w Wolnym Mieście, które podważyły zaufanie do intencji rządu niemieckiego.

W obliczu tej sytuacji — podkreślił Chamberlain — rząd polski zachował spokój.

Deklaracja premiera Izba Gmin przyjęła hucznymi oklaskami na wszystkich ławach.

## Gauleiter Forster nakazuje zachowanie spokoju — spekulując na zachód

GDANSK. Jak donoszą z Gdańska gauleiter Forster na odprawie sztabu partii narodowo - socjalistycznej w Gdańsku miał wydać polecenie zachowania spokoju, by nie wywołać niepotrzebnych ataków, które w ostatnich czasach przyniosły „sprawie gdańskiej” wiele szkód.

Należy jeszcze pewien czas raczej przeczekać, bo nie jest wykluczone — zdaniem kół berlińskich — że między państwami zachodnimi może dojść do różnicy poglądów, a wówczas bez wojny będzie mógł Gdańsk powrócić do ojczyzny.

Wprawdzie są bardzo małe szanse na tego rodzaju rozwiązanie sprawy, lecz na „każdy wypadek” należy do zleceń berlińskich zastosować się.

kolwiek w zasadzie pożądane i możliwe — jest b. utrudnione z powodu ostatnich wypadków w Wolnym Mieście, które podważyły zaufanie do intencji rządu niemieckiego.

W obliczu tej sytuacji — podkreślił Chamberlain — rząd polski zachował spokój.

Deklaracja premiera Izba Gmin przyjęła hucznymi oklaskami na wszystkich ławach.

Wydarzenia, jakie jednak mają miejsce ostatnio w Gdańsku, wskazują raczej na to, że albo rozkazy p. Forstera nie są respektowane, albo decyzja została zmieniona, wobec zbyt wyraźnych i miarodajnych oświadczeń „zachodu”, stwierdzających, że rozwiązanie sprawy gdańskiej w sensie „żywej” niemieckiej jest wykluczone.

## Za cenę ustępstw Niemcy „czasowo” chcą poskromić swoje apetyty wobec Polski

BERLIN. Po kilku dniach względnego spokoju, kiedy to prasa niemiecka zadawała się przeważnie antypolskimi depeşami, przystąpiono znów do akcji artykułowej.

W licznych artykułach przebiega wyraźne ubolewanie, iż Polska nie skorystowała „z jedynej i wspianalomyślanej oferty”, w której kanclerz Rzeszy za cenę odstąpienia Gdańska i budowy eksterytorialnej autostrady gotów był czasowo zrezygnować z dalszych apetytów niemieckich.

Zapożyczonymi z mowy kanclerza Rzeszy zdaniem operuje wciąż jeszcze wyjąłowana z pomysłu propaganda niemiecka, a więc przedstawia się raz Polskę jako pionek w grze Anglii, którego zadaniem ma być wyciągnięcie rozmaitych słynnych kasztanów, to znów utrzymuje dziś, że to Polska ze swym „wekslem in blanco” decyduje dziś wyłącznie o wojnie czy pokoju.

## Pogróżki niemieckie pod adresem Szwajcarii

BERLIN. Wzrost nastrojów antyhitlerowskich w Szwajcarii wywołuje w prasie niemieckiej nie tajoną wściekłość. Frankfurter Zeitung w artykule Rudolfa Kirchera, że kraje jak np. Szwajcaria, które ulegają antyniemieckiej propagandzie, prowadzonej z zewnątrz przez Francję, nie mogą dziwić się, że Niemcy wyrzekają się w stosunku do nich metod przyjacielskiej perswazji i coraz silniejszą mają ochotę krzyknąć „dość tego”.

Dalej w wywodach red. Kirchera czytamy: Kiedyś Czechosłowacja była powołana do odegrania roli Szwajcarii. Miała się stać drugą i nawet lepszą Szwajcarią. Skończyła uwikłana w sieć pozornie potężnych a w gruncie rzeczy bezsilnych sojuszów. W Szwajcarii pamiętają o tym chyba równie dobrze jak w Skandynawii i państwach bałtyckich.

## Nowy incydent japońsko - angielski

LONDYN. Na rzece Hai przepływającej w pobliżu Tientsinu wydarzył się onegdaj nowy incydent japońsko - angielski.

Żołnierze japońscy ostrzelali z karabinów załogę holownika angielskiego, ciągnącego barcę towarową. Strzały zraniły 2 członków załogi holownika oraz sternika barki.

Konsul brytyjski w Tientsinie złożył energiczny protest u władz japońskich w Tientsinie.

## Rokowania japońsko-angielskie w Tokio

LONDYN. Podsekretarz stanu Butler oświadczył, w Izbie Gmin, że rokowania angielsko - japońskie rozpoczęły się w Tokio w połowie bieżącego tygodnia.

Co się tyczy sytuacji w Tientsinie to według otrzymanych raportów, codziennie przekracza granice koncesji szereg obywateli brytyjskich. Od pewnego czasu ograniczenia, stosowane przez władze japońskie, są mniej uciążliwe.

## Stanowisko Anglii wobec państw bałtyckich

LONDYN. Stanowisko rządu brytyjskiego wobec państw bałtyckich, które — jak wiadomo — jest obecnie najwyższym punktem spornym w toczących się rokowaniach z rządem sowieckim, określone zostało przez premiera Chamberlaina w sposób następujący:

„polityka rządu brytyjskiego — oświadczył premier — dąży do poszanowania integralności wszystkich suwerennych państw. W szczególności rząd brytyjski świadom jest pragnienia Finlandii i państw bałtyckich zachowania ich niepodległości i neutralności, a ponieważ to jest również celem rządu Jego Królewskiej Mości, to z natury rzeczy weźmie on w pełni pod uwagę te względy w obecnych rokowaniach.”

W uzupełnieniu powyższych słów premiera Chamberlaina w kołach miarodajnych oświadcza się, że definicja pośredniej agresji, która dzisiaj odgrywa w rokowaniach z Moskwą taką rolę, została przez rząd brytyjski określona mniej więcej w sposób następujący:

W razie zaistnienia pośredniej agresji, uznanej za taką przez jedno z 3 mocarstw paktu, pozostałe dwa mocarstwa przyjdą pierwszemu z pomocą w tym wypadku, jeżeli mocarstwo to znajduje się będzie w stanie walki z napastnikiem, który dopuścił się pośredniej agresji. W ten sposób mo-

ment przyjscia przez W. Brytanię i Francję z pomocą Rosji Sowieckiej w sytuacji, w której rząd sowiecki dopatrywałby się pośredniej agresji ze strony Niemiec na państwa bałtyckie, nastąpiłby dopiero wówczas, gdyby faktycznie doszło do zderzenia między siłami wojskowymi rosyjskimi i niemieckimi.

Jak slychać, tego rodzaju definicja aprobowana ma być również przez państwa bałtyckie oraz przez Rumunię, która również wykazuje dla definicji pośredniej agresji duże zainteresowanie.

Wszystkie deklaracje Chamberlaina o Gdańsku służą wyłącznie agitacji politycznej — utrzymuje „Nachtausgabe” i mają zamaskować właściwy cel Anglii, a tym celem ma być naturalnie — zdaniem Berlina — zniszczenie Niemiec.

„Berliner Lokal Anzeiger” z wyraźnym uczuciem zawiści powraca do sprawy zwiększenia funduszu gwarancyjnego kredytów angielskich, zastanawiając się nad możliwościami ich repartycji.

Czołowy niemiecki publicysta Silex posuwa się do zdumiewającego twierdzenia, że pokojowe i szybkie rozwiązanie kwestii gdańskiej dlatego nie leży w interesie mocarstw zachodnich, gdyż stracony zostałby wygodny atut wszczęcia wojennej rozprawy z państwami totalnymi. Anglii — zdaniem Silexa — chodzi tylko o rozpętanie wojny.

„Ostdeutsche Morgenpost” zamieszcza jałowe wypracowanie powierzonego mu zadania, walcując ponownie zagadnienie „jedynej i wspianalomyślanej oferty” i nudnych już dla każdego „kastanów z ognia”.

## Przedsiębiorstwa Gdańskie strzeżone przez służbę S. S.

GDANSK. W większości przedsiębiorstw i firm gdańskich ustanowiono t. zw. „Betriebspolizei”, mając za obowiązek kontrolowanie personelu za trudzonego w przedsiębiorstwie oraz pilne baczenie, by nikt niepowołany nie przedostał się w obręb przedsiębiorstwa. Służbę tę pełnią wyłącznie członkowie S. S.



# Z Pomorza

## BYDGOSZCZ.

● (Poświęcenie pomnika Chrystusa Króla na wsi.) Dnia 9 bm, przy niezwykle dużym udziale ludności, organizacji oraz reprezentantów władz lokalnych i powiatowych odbyło się poświęcenie pomnika Chrystusa Króla w Wilicach koło Barcina. Pomnik ten został zbudowany z inicjatywy i kosztem miejscowej ludności wiejskiej.

● (Ukaranie fałszywego donosiela.) Sąd grodzki w Bydgoszczy skazał na 4 miesiące aresztu restauratora z Fordonu, Wilhelma Schiemana, który mszcząc się na urzędniku skarbowym Nowaku, przeprowadzającym u Schiemana rewizję, doniósł policji, że Nowak skradł u niego 5 butelki wódki. Przewód sądowy wykazał całkowitą bezpodstawność tego doniesienia, co spowodowało wydanie wyroku na p. Schiemana.

## ŚWIECIE.

● (Jaką rolę spełnia „Jungdeutsche Partei“.) Prezes Jungdeutsche Partei Ryszard Teschke w Karwińskich Błotach ułatwiał ucieczkę Niemcom przez Gdańsk do Niemiec, prowadząc nielegalny werbunek na roboty do Niemiec. Wobec stwierdzenia tych faktów został aresztowany.

# Z całej Polski

## GDYNIA.

● (Umowa rybna z Gdańskiem.) Z dniem 1 lipca 1939 roku weszła w życie przedłużona na dalszy rok umowa polsko-gdańska o obrotach rybnych.

Ogólne kontyngenty obracają się w granicach lat ubiegłych.

## POZNAŃ.

△ (Polka ze Żnina wyszła za mąż za murzyna.) W Poznaniu został zawar ty ślub cywilny między p. Mirosławą Bykowską, córką kupca ze Żnina a dr. med. Ablem Laroche z Paryża, murzynem obywatelem francuskim. Ślub ko ścielny odbędzie się w Paryżu.

## LÓDŹ.

△ (Pospolite przestępstwa nie mogą być... krzywdami!) Alfons Bajer, Niemiec, prowadził w Rudzie Pabianickiej wytwórnię rowerów i warsztaty reperacyjne. Nagle znikł z Rudy. Oka zało się, że wyjechał do Niemiec. Lecz przed tym posprzedawał rowery i motocykle, które były mu dane do reparacji, nie popłacił dostawcy, a nawet naciągnął swoich rodaków na większe pożyczki.

## BIELSK.

△ (Zniewaga urzędniczki.) Kupiec Walter Gumisch z Dziezic został skazany przez sąd grodzki w Bielsku za znieważenie słowne urzędniczki pocztowej w czasie służby, na trzy miesiące bezwzględnej aresztu, wędrując do niego wprost z sali sądowej. P. Wartel Gumisch był bardzo niedelikatny w stosunku do obrażonej urzędniczki.

## TARNOWSKIE GÓRY.

△ (Defraudant ucieka do Niemiec.) Karol Fleischer, handlarz bydła, oszukał swoich odbiorców na więcej jak 10 tysięcy złotych, a nadto pozostał winien większe kwoty swoim dostawcom chłopom i zbiegł do Niemiec. Fleischer był znany jako zagorzały hitlerowiec.

## ZBĄSZYŃ.

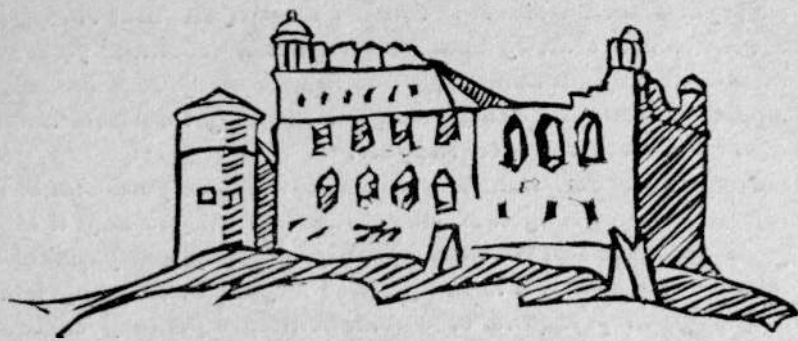
△ (Polskie gęsi idą do Niemiec.) W dniu 6 bm. przez granicę w Zbąszyniu przeszły pierwsze wagony żywych gęsi do Niemiec. Zwykle corocznie sezon rozpoczął się z początkiem czerwca, w tym zaś roku eksport gęsi nastąpił z opóźnieniem.

## WILNO.

△ (Uroczystości grunwaldzkie we wszystkich miejscowościach wileńszczyzny.) Katolickie Stowarzyszenia Młodzieży Archidiecezji Wileńskiej kończy przygotowania do uroczystości które odbędą się we wszystkich większych miejscowościach Wileńszczyzny w dniu 15 bm. jako w rocznicę zwycięstwa pod Grunwaldem.

12)

# G O L U B NA PRZESTRZENI DZIEJÓW 1239 — 1939



## IV.

### RESKRYPT KRÓLA JANA III DO POSPÓLSTWA MIASTA GOLUBIA.

Jan Trzeci z Bozey Łaski Krol Polski, Wielki Xiąże Litewski, Ruski, Pruski, Mazowiecki, Zmudzki, Inflantski, Kijowski, Wołyński, Podolski, Podlaski, Smolenski, Siewierski y Czerniechowski.

Staroetnym Uccivym Szoltisowi Łaronikom y wszystkim Pospolstwu Miasta Naszego Golubia, Wiernie Nam miłym Łaskę Naszą Krolerską. Staroetni, Uccivi, Wiernie Nam mili. Przelozono Nam iest przez pewnych Panow Rad Naszych, iako W: W: na roydany pierwszy Nasz do siebie Rescript nierespectuiąc, tesz przeciwko Magistratowi czynicie(?) nieposluszenstwo Co ze się przeciwko Prawom y tudziesz do bremu porządkowi Miastom Pruskim nadanemu dzieie, chcemy in herba takorwym zabiezec niezgodom: ile kiedy z nich nieochybne Miast następie zniszczenie y Ubostwo. Przelo ponotornym tym Rescriptem Naszym gorąco y pod Winami na nieposlusznym w Prawach opisanemi W: W: napominamy y przykazujemy abyscie Pokoy i Zgodę raczey nisz niesnaski między sobą zachowuiąc, nalezyt Magistratowi iako Star szym nad sobą wszelaką Uccivosc oddawali: w Urzędy ich albo raczey w Rządy nierodawali y nierotrącali się, Uchwalom y Stanowieniu ich, które niemogą byc tylko ...pszemu Miasta Calego y dobra pospolitego ordinowane niesprzeciwiali się y niede.....wali. Aze wedle Wielkiera y Decisy tamecznych Piro Extrcordinacynych robienie iest pozwołone Magistratowi, tedy aby y rotym zadney Magistrat niemial przeszkody miec chcemy. In quantum zas podczas tego poroznięnia się niektore ex Magistratu Osoby tego Extraordinacynego robienia piro niewyrobili, tedy abyscie im tego wyrobienia piro niezabraniali miec chcemy. Inaczey tedy W: W: nieuczynicie dla Łaski Naszey y pod w zwoysz mianowanemi Winami.

Dan w Warszawie Dnia Trzeciego Lipca Roku Panskiego MDCLXXX Panowania Naszego VI Roku.

(L. S.)

(—) Jan Krol.

## V.

### LIST KRÓLEWNY ANNY DO RADY MIEJSKIEJ GOLUBSKIEJ

Anna z łaski Bozy Krolerwa Swecka Gotska wandalska W. xięstwa Finlanckiego Dziedziczka.

Sliachetni Wiernie nam mieli Oddano nam imieniem W. W. supplikę której na niezwoyczaine targowe przez Renisowoy nasze postanowione W. W. narzekacie. Pytalismiy ich iakiem sposobem stalo się to podwoyszzenie tę nam sprawę dali że oni zadney taxey tego targowego czynic niechcieli y omszem wedlug praw tamecznych y zwyczajai darowego, chcieli wlozyc to na Urząd zamkowy zeby wybierano na kazdy targ to coby slusnie zamkowi nalezalo. Co skoroscie W. W. za uciążenie iakies miec poczęli dogadzaiąc w tej mierze większemu pokojowi W. W. dopiero pytac się ileby to targowe uczynic moglo poczęli, potym y zgodzili się o summe z W. W. A isz to teraz znorow, to coscie iusz W. W. z niemi postanowili odmieniac chciecie, daiemy na wolią W. W. albo to dawac coscie raz pozwoлили albo wlozyc to na Urząd Zamkowy zeby sami wybierali ..... przydzie. Jako zas iesli W. W. trzymac to będziecie w terazniejszy remisiey postanowiono, aby napotym zadna auctia w opłacaniu tego targowego nie byla, tym terezniejszy listem naszym waruiemy to W. W. Zycząc przytym zdrowia od Pana Boga dobrego.

Dan w Warszawie 16 Marty 1620.

Anna Krolerwa Swecka mp.

## VI.

### LIST KRÓLEWEJ KONSTANCJI DO GOLUBIAN

(Odpis w protok. Rady Miejskiej z dnia 14 lipca 1625 roku).

Constantia z łaski Bozey Krolerwa Polska y Szwedzka Wielka Xiężna Lithewska Ruska Pruska Mazowiecka, Zmudzka Inflantska, Urodzona Arcyxiężna Rakuska.

Wszem robecz kazdemu zosobona komu to niedziec na-

lezy, a mianowicie Burmistrzowi, Raicom, Woytorowi Łaronikom y wszystkim pospolstwu Miasta naszego Golubia, także Woytom Szoltysom Mlynarzom y wszystkim poddanym Wsi i Folwarkow do Starostwa naszego Golubskiego nalezających wiernie nam miłym, wiadomo tym listem naszym czyniemy, zesmy pomienione Starostwo nasze Golubskie z Miastem wsiami folwarkami y innemi przynależnościami pusčili y podali w Administracją y zawiadowanie Urodzonemu Janowi Kosowi Trukczaszowi Krola Jego Mosci Pana Malzonka naszego. Przelo posylamy tam Urodzonego Władysława Zdziarskiego slugę naszego, zlecivszy mu aby imieniem naszym pomienionemu Janowi Kosowi w przerzeczone Starostwo possessią dal y posluszenstwo wam przykazal Co gdy uczyni wskazujemy y miec po was chcemy, abyscie posluszenstwo, czynsze roboty, y wszystkie inne powinności wzwoysz mianowanemu Janowi Kosowi oddawali, y roniczym mu co do powinności waszey nalezy przeciwni niebyli. Inaczey nie czyniąc dla łaski naszej y spowinności swoey. Co dla lepszey wiary ręką naszą podpisalismiy y pieczęc naszą przycisnąc rozkazalismiy w Warszawie VI dnia miesiaca lipca Roku P. 1625.

## VII.

### PRETENSIAE

y gravamina Miasta Jgo K. Mci Golubia naprzeciwko Zamkowi Golubskiemu podane, które aby się JMMPPPostowie miast mniejszych Ziem Pruskich w Sądach Jgo KM. P. N. interweniowali pomienione Miasto Golub pilnie uprasza.

- 1) Iz zdaronych czasow Warzenie Piro y onegoz Szykowanie Samym tylko Miastom in genere wszystkim w Ziemi Pruski będącym Vigore Privilegiorum Najjasn. Krolow Panow pozwolone iest aby stad nie tylko Victus quaerendirationes et Civitatum in deterius ruentium hac miejską reparationem kazde miasto miec moglo ale tez aby Skarb Rzpl. y Provent JKMc maius auctoramentum sentiat przetoz Miasto Golub maiąc od Zamku Golubskiego rotym maximam Praepeditionem pilnie uprasza aby Piro warzenie y onych Szykowanie także y podatek sledzi soli przed Miastem gdzie teraz karcznę pod Zamkiem przy granicy mieiskiej zbudowano y że rotedy wniej Szykuią także po wsiach do Zamkowy Jurisdictioney nalezających zakazane bylo y Karczma zbudowana przy miescie aby zniesiona byla a Przywileie o tym zdarona nadane in suum pristinum statum reinducowane byc mogly.
- 2) Mace od Slodow Pironych mieiskich robrew antiquum morem polkorcze więcej Zamek podmyszszyl y po drouch korcach sub tempus hostilitatis dopiero wybieral y teraz wybiera.
- 3) Niemale y rotym Miasto Golub od Zamku przez terazniejszye lata po Szwedzkiej wojnie patiebatur praeiuditiū ad labores Rusticos do Zniwa Zamkowego nieinaczey bywalo angazowane tylko przegroskami y częstym bydla Mieiskiego do Zamku stada ochoczey zajmowaniem gdzie po całym dniu a podczas y przez trzy dni o głodzie wstawac w zamknienu musialo.
- 4) Panow Radnych więzieniem zamkowym Zamek trapi co przeciwko wyraznemu Prawu dzieie się jako to niedarowego czasu Slawnego Pana Fabyana Bierzgle Raycę in negotio Civitatis poslanego. P. Brzozowski Dozorca na ten czas Zamkowy przez poltory Niedziele więzil y wolnego, w czym lubo się miasto sprawiedliwosci upominalo y prosilo u JgoM. P. Starosty zadnego nie odnioslo ukontentowania. Takze Roku.... przeszlego mieszczanina drugiego Marcina Staneckiego w Zamkowym więzieniu przez dni kilka więziono.
- 5) Znayduie się y to ze podzamkową Jurisdictionią tak przed Miastem iako y po wsiach rozmaici delibescunt Rzemieslnicy ktorych Zamek Vigore iurium niepowinien fruere uprasza tedy Miasto Naszego Golubia wszystkie Contubernia, aby Bednarzow Krawcom Kusnierzom Szerocow y inszych zgruntu Zamkowego zniesiono Rzemieslnikom albo przynajmniej do mieiskich Bractw y Cechow wku-powac się przymuszono.
- 6) Nieplacilo przedtym Miasto lubo za lepszych czasow targowego do Zamku tylko złotych osmdziesiat zł 80 polskich teraz zas kiedy się Jarmarki na Jurisdictionią Szlachecką z Miasta przeniosly kiedy targi ustalaly po złotych sto zł 100 polskich wciągniono Zaty m prosi Miasto, aby przy daroney quocie w oddawaniu zachowane bylo.

- 7) I w tym Zamek Golubski Miastu Victus Quaerendi rationes uterturbat kiedy zboż rozszlakich a osobliwie jęczmienia poddanym Zamkowym do miasta na sprzedawanie zwozić zakazuje a Samgo skupuje narwet y w miescie na rynku od osob cudzych skupuje.
- 8) A IZ się często Sam Zamek Golubski uskarża ze potajemnie mieszczanie rucdzych Młynach metają niskądto inąd nie pochodzi tylko ze Proventowego Młyna iako przedtym Zamek miewał niema a w inszych zas Młynach Zamkowych wielkiego nieporządku et Circumventionis pełno y choc w Zamkowym Młynie nie melą przecie mace do Zamku oddawać przymuszają co aby zniesione bylo pilnie uprasza pomienione Miasto.
- 9) Otrzymało bylo Miasto Golub z szcudrobliny laski Jgo K. Mci Pana Swoego Mciwego Jana Kazimierza przeszlego z pusczy Zamku Golubskiego Consens na dziesięć kop drzewa gwoli reparatney ruin Miejskich. Nieboszczyk S. p. JmPP. Podczaszy Koronny Starosta na ten czas Golubski do siebie odebrasz do tych czas zatrzymał ani drzewa wyciąć pozwolił. Miasto jednak z obywoatelami Swoimi sub tempus grassantis hostis wielce Zamkowi pomocne bylo y aby go po odsciu Cesarzkich Szwedzi nie spalili dwakroc raz obaszter Drakowi drugi raz Generałowi Bielawowi Torunskiemu Commendantowi Dwienasty Talarow okupilo. Wielce tedy uprasza Miasto aby się oto JmPP. Posłowie starali aby przy tej szcudroblinowej lasce JgoKMcii zachowane bylo y dalo co na okup Zamku wyłożyło aby ukontentowane zostało.
- 10) Uprasza naostatek toz funditus zdesolorowane Miasto JKM. gdy Jarmarki zdarowych czasow Miastu temu należące na Szlacheckie się przedmiescia wyniosły za Drwęcą y tam się iuz przez kilka lat po Wojnie gromadno uprawiają skąd nie tylko Miastu separationes murów Bram i Mostow Miejskich Subtrahitur accidens ale y Skarbowi Ziemi Pruskich znacznie decrescit accessus gdzie y karczma na wielkiej przeszkodzie Miasta postariona takowemu zlemu obwoiandi et repellendi modum niemogąc miec Miasto cale się podaje sub patrocinium JgoKMcii y Rzpty przez Interpositią IchMMPP. Posłów pokornie prosząc aby na takowe ingruentia mala upraszając ad inveniri jeżeli nie finem przynajmniej moderationem.

## VIII.

## AKT SPRZEDAŻY LASU.

Burmistrz y Rada, Szoltys y Ławnicy także y Gminscy, y wszystko Pospolstwo Miasta Jego Km. Golubia.

Wiadomo czyniemy Iz my nagwałtorną całego Miasta potrzebę toiest na dolozenie Hyberny Ciężkiej Assignatją JegoMosci Pana Hetmana Koronnego naznaczoney Chorągwi Raytarskiej JegoMosci Pana Łodzińskiego Rothmistrza Krola Jego Mosci zaprzedałimy sztukę Boru do Miasta należącego Staronemu Bartłomiejowi Kielkowi Mieszczaninowi y Ławnikowi Golubskiemu, Ucciwym Parolowi z Płonka y Janowi Kaczmarzowi Płonskiemu tym trzema kupcom wyzey przerzeczonym za złotych Trzysta monetą Pruską, ktorato Sztuczka Boru poczyna się ziedney strony od wyciętej Sztuki młynarza Zarębskiego aż do pierwszej drogi, ktora od drogi poczyna się goscinea Torunskiego zdrugey strony po Zacinach przy tej drodze choiek aż do granicy wzdłuż Skepskich wycinac będą powinni podług swego kupna y zapłaty Miastu. Za granice zas ocehorowane naznaczone niebędą się wazyli drzewa y iednego ruszyć pod zakładem takowey drugiey sumy gdy by iednym godnym swiadkiem przekonani byli. Z tey zas Sumy wylczoney odebraney na cale Miasto obywoatele Golubscy wyzey specyfikowani miecznemi czasy, specyfikowanych kupcow kwituią y wolnemi czynią. Przeto za takowym dosyc uczynieniem wyzey specyfikowani, Starwetni i Staroni obywoatele Golubscy pozwalają przerzeczonym Kupcom ztey sztuki Boru exnune y kiedy zechcą drzewo rozszlakiego rodzaju wyciąć... y na zwyczajne Windugi wozic, wodą pławic, na Swoj własny pożytek obrocic co sobie obiedwie stronie dotrzymac przyrzekają. Nacosic dla lepszey wiary rękami własnymi z przycisnieniem Pieczęci M. Golubskiej podpisują.

Działo się w Golubiu w dzien SS. Szymona y Judy, Apostoloro Roku 1699.

- (—) Jan .....Ruczenski
- (—) Szymon Kolinski
- (—) Jan Antony Kerner
- (—) Andrzej Kielek
- (—) Błazey Cudacki Szoltys ręką trzymaną
- (—) Michal Siekirky
- (—) Andrzej Linowski(?) ręką trzymaną
- (—) Wojciech Antoni Tumalski Ławnik
- (—) Wojciech Golecki ręką trzymaną
- (—) Florian Kadulff, Gminsky Imieniem Calego Miasta.

## IX.

LIST RADY MIEJSKIEJ W BRODNICY DO MAGISTRATU GOLUBSKIEGO W SPRAWIE KONFEDERACJI MIAST MNIEJSZYCH

Szlachetni Nasi Wielce Mciwi Panowie y Przyjaciele. Zaszedł Nas ponotorny List z Grudziądza, konfederacyi Torunskiej tyczący się, ktory in Copia WMCIom Panom posyłamy; także y Instrument Miast Wielkich Prowincyi Pruskich, roedług ktorego tez Miasta do teyze konfederacyi Salvis Salvandis przystąpiły, ktorego Instrumentu kopiją także przysyłamy. Mamy tez osobliwie Pismo z Miasta Malborka, ktorym się ogłasza toz Miasto, ze przykładem wielkich Miast do teyze konfederacyi przystąpiło z tą jednak wyrazną Excepcją, ze Najjasniejszemu Krolowi JMCi Panu Naszemu Miłoscieremu poprzysięzoną Wiernosc y Posluszenstwo dotrzymac zechce. WMCIom Panom zas jak nayuprzeymiej zyczemy, azebyscie WPanowie jak naylepsze Consilium dla siebie wynaleść mogli, jak sobie w tym razie przynajmniej o poroczenie Praw Miejskich postąpić macie, ktorzy z poronnem Obowiazkiem zyczliwosci Naszych Jesteśmy.

Szlachetnych WMCIow Panow Szczerozyczliwi Przyjaciele

Burmistrz y Rada  
Miasta JKMCi Brodnicy.

w Brodnicy d. 24 kwietnia 1767.

(P. S.)

Te dwie kopije upraszamy kazać przepisać y wraz z kopiją terazniejszego Naszego Listu Panom Kowalewianom przesłać.

## X.

## ZAPROSZENIE NA ZJAZD PRZEDSTAWICIELI MIAST MNIEJSZYCH W GNIEWIE

Nobiles et Spectabiles Domini Dni Amici Venerandi.

Inkludowane do WMMC. Panow jako tez y do Miasta Kowalewa Listy Im należące przez Umyslnego Poslanca odselamy, upraszając: przestania adresowanego Listu Miastu Kowalewu, Suplikujemy łaski Ich per laterem praesentem wiadomienia odebranych do rąk Swoich tychze Listow.

Miasto Grudziądż pisze do Nas osobliwie azebysmy WMMC. Panow animowali do Zijechania na Consilium w Gniewie pro die 25 praesentis odprawowac się mającego na ktore z Miasta naszego deputowani będą y nie omieszkają na dzien naznaczony zijechać, (:jak mamy doniesienie:) odprawowac się mają Obrady względem odzyskania Starodawnych Miastom Prowincyi Pruskiej służących Praw y wolności, w czym do Ziachania się oczekujemy y doniesić o tym Miastu Kowalewu doniesić Upraszamy.

Zostając:

WMMC. Panow Szczerozyczliwemi Przyjacielami  
Burmistrze y Rada Miasta JKMCi Brodnicy.

d. 11 May 1767.

## XI.

## UPOWAŻNIENIE DLA DELEGATÓW M. GOLUBIA.

„Actum Coram Officis Praeconsulari, Consularique Civili Sacrae Regiae Majestatis Golubensi, die vigesima mensis maji, anno Domini Millesimo, Septingentesimo, Sexagesimo Septimo praesentibus Tribunalibus ordinibus.

My Burmistrz y Rada, Sędzia, Szachmistrz, Ławnicy y Gminscy Miasta JKMCi Golubia sroym y ynnych Imieniem czyniący. Daiemy Moc y specjalną Plenipotencyę Szymonowi Guzowskiemu viceprezydentowi, Szymonowi Zeglarskiemu Sekretarzowi od Miasta naszego wysadzonym przez obradę Trzech Ordynkow ustanowioną, Deputatom, Daiąc ym moc y Pozwolenstwo na fundamencie Listu od SEtt. Rady Malborskiej die septima maji, Roku tego donas pisanego na Kongres do Gniewu iechać, Jadącym tymże specjalnym Plenipotentem w Interessach Publicznych na fundamencie Listu o utrzymanie Praw na tymże Gremium (jeżeli Im widziec się będzie) do iedności z miastami innemi mieyszemi na Konfederacyją Imieniem całego Miasta pisać się, Cokolwiek zaś Ciż wzwyż wyrażeni Deputaci od Nas, albo Ich Substituti Plenipotentes podobniez Speciales autentycznie zapisani, uczynią, zapiszą, podpiszą, uradzą y postanowią z Innemi Miastami Mniejszymi Prowincyi Pruskiej, za wdzięczne przyjąć przyrzekamy, y deklarujemy, y przy dozwoleniu Im na ten Kongres Pieczęci naszey miejskiej do Rąk, też Plenipotencyją Rękami Swoimi podpisujemy. Actum et Datum ut supra.

Jacob Jankowski manu propria. Adam Cichoszerowicz manu propria. Wojciech Buskierowicz, Jan Sałacki manu propria. Jan Guzowski manu propria. Szymon Skrobaczewicz manu propria. Thomas Zygnerski Judex Civitt. Sae. Rae. Mttis Golubensis manu propria. Piotr Krzyżanowski manu propria. Józef Tacenski(?) manu propria. Szymon Chmielecki manu propria. Franciscus Guzowski manu propria. Jan Łagunski Gminski, Jozef Widzicki Gminski.

Ex Actis Consularibus Civilis Sae Rae Mttis Golubensis extradidit.

Thomas Zygnerski Judex Civitt. Sae Rae Mttis Golubensis.  
L. S. mpp.

\*) Protokół X. z r. 1672.

Koniec.

## Ze świata

## KRÓLEWIEC.

□ (Nowe kłopoty z czeskimi robotnikami w Prusach Wschodnich.) Jak donoszą z Prus Wschodnich, dochodzi tam do coraz liczniejszych zatarłów między miejscową ludnością a robotnikami Czechami, przybyłymi na roboty polne. Rozeszły się bowiem pogłoski, że w północnej części Prus W. w miejsce tamtejszej ludności mają być osiedleni Czesi, a ludność ta ma być skierowana na pogranicze Polski w miejsce Polaków, którzy zostaną wysiedleni z pasa pogranicznego. Wobec takich pogłosek Niemcy odnoszą się wrogo do przybyłych Czechów.

□ Tajny ubój w Prusach Wschodnich.) Chcąc uniknąć wykonywania szeregu zarządzeń, ostatnio bardzo do kuczliwych dla ludności Prus Wschodnich, rozpoczęto bić tajnie po wsiach bydło i trzodę. Nawet surowe kary nie pomagają, ponieważ chłopci twierdzą, że wolą sami najeść się do syta jak za bezcen oddawać cały dobytek rozlicznym władzom pruskim.

## BERLIN.

□ (Cenzura tańca.) Tance zagraniczne i nowe niemieckie kreacje choreograficzne podlegają obecnie na podstawi zarządzenia kiepownictwa „izby kultury niemieckiej” cenzurze.

Każdy taniec tak zagraniczny jak i nowy niemiecki musi uzyskać zatwierdzenie, że „nie jest sprzeczny z kulturą niemiecką”. W myśli zarządzenia niemieckiej izby kultury wszystkie tańce oparte na motywach murzynskich, semickich a nawet arabskich są w Niemczech zakazane.

□ (Ograniczenie wydawania lekarstw w Niemczech.) W związku z gwałtownym tworzeniem zapasów różnego medykamentu, specyfików oraz substancji używanych przy sporządzaniu lekarstw, wydano w Niemczech poufne rozporządzenie do lekarzy przy pisywaniu tylko lekarstw niezbędnych. Niedawno dr Conti naczelnik wydziału zdrowia podkreślił w jednym ze swych przemówień, że w Niemczech zużywa się dużo środków nasennych, od bólu głowy itp. Dr Conti zaleca powrót do naturalnych metod leczenia.

□ (Poszukują kelnerów.) Wobec braku sił męskich w zawodzie kelnerskim władze niemieckie zniosły wydany w 1933 roku zakaz angażowania kobiet do służby kelnerskiej w restauracjach. Wobec zniesienia tego zakazu pojawiły się w licznych pismach prowincjonalnych ogłoszenia restauratorów poszukujących kelnerów.

□ (W Berlinie powstanie muzeum rasowe.) Niemieckie towarzystwa badania zagadnień rasowych opracowuje z polecenia ministerstwa oświaty i wychowania projekt zorganizowania „muzeum rasowego”, ilustrującego w formie zbiorów wykresów politycznych i światopoglądowych. Muzeum to powstanie w Berlinie.

□ (Zderzenie się dwóch pociągów elektrycznych w Niemczech.) W pobliżu Mannheimu w Bawarii na skutek mgły zderzyły się na dużej szybkości dwa pociągi elektryczne, osobowy i towarowy. 25 osób odniosło cięższe i lżejsze obrażenia.

## BRUKSELA.

□ (Kongres kolejowy.) Stała komisja międzynarodowego stowarzyszenia kongresów kolejowych obraduje obecnie w Brukseli przy udziale przedstawicieli 22 narodów.

## MONACHIUM.

□ (Kongres narodowo-socjalistyczny odbędzie się w Norymberdze.) Tego roczny kongres niemieckiej partii narodowo - socjalistycznej odbędzie się jak definitywnie ustalono, w dniach od 2 do 11 września.



